

„Edinost“

izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdani na leto gld. 21.—
Za samo večerno izdanje 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.
Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske popoldanske številke po 2 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravištvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravištvo, odpravištvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Častitim našim gg. naročnikom!

Kakor je razvidno iz lista samega, ima se naročnina plačevati naprej. — Da se enkrat napravi red o plačevanju naročnine, odločili smo, da se bo od 1. oktobra t. l. naprej pošiljal list le onim častitim gg. naročnikom, kateri so plačali naročnino naprej.

Opozorjamo torej one gg. naročnike, kateri niso še obnovili naročnino, da to store do 1. oktobra t. l., ker drugače se jim list ustavi.

Zajedno naznanjamo, da se bo od 1. oktobra t. l. naprej računala naročnina le od 1. ali 15. vsacega meseca naprej. UPRAVA „EDINOSTI“.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Dunaj 23. Komuniké, ki ga je izdala parlamentarna komisija večine o svoji današnji seji, se glasi: Seji so prisostvovali ministerski predsednik grof Thun, zastopniki vseh klubov večine in člani predsedništva. Predsednik komisije, vitez Javorski, je govoril ganljivo žalnico po blagopokojni cesarici Elizabeti. Sklenilo se je po ministerskem predsedniku odposlati cesarju pismo sožalnice v imenu vseh poslancev večine. Na to je se zaključila seja, Prihodnja seja komisije je v ponedeljek zvečer.

Dunaj 23. Akademski senat dunajskega vsučilišča je v današnji izvanredni seji slovesno izrazil svoje sožalje o smrti blagopokojne cesarice Elizabete.

Dunaj 23. K ministerskemu predsedniku je danes došla deputacija društva uradnikov, da izrazi svojo zahvalo na povišanju uradniških plač.

Budimpešta 23. (Poslanska zbornica.) Poslanec Eötvös je izrekel svojo nezaupnico in pre-

sojeval razmerje med obema državama. Govornik je izjavil, da je zakon, ki določa gospodarstveno vzajemnost obeh držav, samo fakultativen. Ogerska se kakor samostojna država ne sme odreči prava, da urejuje v posebnem in samostojnem carinskem območju svoje industrijalne in kupčijske zadeve, kakor tudi širjenje mednarodnih interesov. Ko je odgovoril ministerski predsednik grof Banffy, je zbornica o predlogu Eötvös-a prešla na dnevni red. Prihodnja seja je v soboto.

Petrograd 23. Ruska družba rudečega križa je poslala Španski znesek 40.000 frankov v podporo za žrtve špansko-ameriške vojne. Ravno toliko je ponudila ruska vlada vladi Združenih držav, ki pa je znesek z izrazi hvaležnosti odklonila.

Bern 23. Zavezni svet je sklenil iztirati iz Švice 36 anarhistov. Nadalje je naročil pravdniku zaveze, da naj pazi na vse inozemce, ki se udeležujejo anarhistične propagande, ali ki so nevarni anarhisti. O takih osebah naj takoj poroča zavezni nemu совету oziroma predloži primerne predloge. Kantoni se pozivajo, da naj naznanijo inozemce jednake kategorije pravdniku zaveze takoj ko pridejo v njihovo obzemlje, nadalje, da naj dobro pazijo na anarhiste, ki bivajo v njih okrajih in ako kaj zagrešijo proti zakonu, naj takoj naznanijo zavezni nemu совету.

Budimpešta 23. V vasi Nagy Saros (v komitatu Saros) je nastal velik požar, ki se širi bolj in bolj. Župnišče in cele vrste hiš so žrtev plamena.

New-York 23. »Newyork Herald« javlja iz Rio de Janeiro: V torek so nastali nemiri v San Paulo, ker so anarhisti hoteli braniti tamošnjim Italijanom, da praznujejo svojo narodno slavnost. Policija je streljala na razgrajalce in ranila mnogo anarhistov. Tamošnji prebivalci so zelo ogorčeni na Italijane. Policija straži italijanski konzulat.

Rim 23. »Agencija Stefani« poroča: Vest da namerava Italija odreči Kreti svojo pomoč, je

brez vsake podlage. Med Angležko, Rusijo, Francosko in Italijo vlada popolno sporazumljenje glede načina, kako je postopati v krečanskemu vprašanju proti Turški vladi.

Carigrad 23. V Ipeku je zopet vse mirno. V Kandiji so mohamedani dosedaj oddali 4900 pušk. —

Dodatek k „Pojasnilu“.

(Zvršetek.)

Da se pa spozna resničnost »pjasnjevalčevih« besedij, navedem tu stavek iz poročila v »Slovenec« št. 191 od 24. avgusta t. l., katerega so spisali gg. »Daničarji« sami. Za premišljevanje so imeli pa štiri dni časa! Menda dovolj! Evo: »Po silnem hrupu in vpitju se posreči predsedniku napraviti mir med zborovalci ter da Brecejev predlog na glasovanje, ki je propadel s 13 proti 8 glasovom.«

Menda vendar ne boste trdili, da ste v »Slovenec« lagali?! Sedaj naj pa vsakdo presodi, o čem se je glasovalo in kaj se je odklonilo: odsek ali krščanstvo, slovenstvo socialstvo, demokratstvo in vrag zna kaj še vse! — Je-li »pribijal« g. Brecej istinita dejstva? In če je nastala o tem »pribijanju« tišina po dvorani, nastala je vsled splošnega presenečenja. Zaman so bili vsi oho-klicji in ves smeh, ki je nastal vsled prečitane (najbrže že prej doma sestavljenega) silno »logičnega« sklepa g. Breceja et cons. »Pribito« je bilo pa — punktum! Ravno tako smo bili v drugo presenečenje, ko smo čuli na obnem zboru »Save«, da v »Savo« ni vstopil noben gospodov od »Danice«, če tudi so glasovali samo trije proti resoluciji, ki zahteva preosnovo društva, in če tudi je g. Brecej izjavil na vsa usta, da so oni tudi za to resolucijo.

No to je njih »logika«. Poglejmo pa še to-le izpoved v »pjasnilu« g. »Daničarja«: »Vemo, da-

PODLISTEK.

39

Iz atelierjev naših umetnikov.

Poroča V. H.—z.

V novejši dobi se začena vzbujati življenje tudi v Slovenceh na polju takomenovanih ubrazovalnih umetnostij, o čemer naj govore naslednji podatki iz atelierjev umetnikov slovenskih.

Gangel Alojzij, akademični podobar in profesor risanja v Ljubljani, izdeluje zdaj, kakor znano, osnutke za Valvazorjev spomenik, ki se ima postaviti — po naročilu naučnega ministra — v Ljubljani in pa za spomenik cesarjevega obiska Ljubljane po potresu, katerega je naročilo mestno starešinstvo ljubljansko. Vrli naš umetnik pa za izvršenje teh svojih osnutkov, kakor toži po pravici, po vsi Ljubljani ne najde prikladnega mesta, t. j. prostora, kjer bi mogel izdelovati dotična spomenika v njiju naročeni naravni velikosti. Navzlic vsem monumentalnim zgradbam, ki se zdaj stavijo v naši metropoli z vsemi nemogočimi in nepotrebnimi pomoli in balkoni, nastrešnimi obeliski, stolpi in kupolami, ki se dotični hiši včasih podajajo tako, kakor kravi sedlo, ni ga v »beli« naši Ljubljani namreč primerne koticke, — ne v deželnem muzeju, ne v »Narodnem domu« — za siromašno pastorko-

snegulčico — »lepo umetnost«, ki je v Slovenceh še sploh prava praveata »deklica iz tujine«.

Da bi se naši umetniki: slikarji in kiparji, ter umetniški obrtniki: stavbeniki, kamenoseki, kleparji in ključavničarji, združili ter skupno vzgradili kakšen »umetniški dom«, kakor bratje Hrvatje ondu pred državnim kolodvorom v Zagrebu, to jim pač ne prihaja na misel niti v sanjah! Da pa je takšen »umetniški dom« ali vsaj paviljon tam v središču Slovenije že prepotreben, to se je pokazalo baš te dni!

Germ Josip, akademični slikar in učitelj risanja na Strakovi akademiji v Pragi, je razstavil namreč ondu svoje slike in to na — hodniku ljubljanskega muzeja, ker drugod ni dobil za to pripravnega mesta! Razstava, ki se je otvorila dne 12. ter traje do zvršetka t. m., obsega 32 slik. To so zgolj takozvane študije aktov in portretov po živih uzoreh, katere je menda umetnik bil izdelal na slikarskih akademijah na Dunaju in v Pragi. Portreti so naslikani z oljnatimi in pastelnimi barvami. Gledé sličnosti se odlikujeta oljnobojna portreta: dra. Prachenskega iz Prage in gosp. Schweigarja, mladega uradnika v Ljubljani; med pastelnimi portreti pa je uprav virtuosno izveden doprni posnetek gospe dr. Majaroneve!

Aktne študije Josipa Germa nam kažejo iz-

redno njega sposobnost v risanju in pa zdrav, nepopačen ter plemenit okus za bistre, naravne in čiste barve. Zlasti v slikanju človeškega inkarnata, t. j. mesnega bojla dotičnih obrazov in sploh vsega telesa, je naš Germ poklican veščak! Med njegovimi »akti« je marsikatera znamenita točka, n. pr.: »Priatelj živalie«, »Čitajoča deklica«, »V molitev utopljen starec«! Poslednji, zlasti njegova apostolska glava, je naslikana uprav genijalno, povsem mojsterski, da bi njej prisodili prvenstvo vse razstave! Preznamenita je tudi slika »V atelierju« — predstavljajoča mlado slikarico v njeni delalnici na delu. Posnetek te jasnobojne slike je bil natisnjen v ilustrovanem češkem listu: »Zlata Praha«.

Kakšen uspeh je imela ta Germova razstava, nam ni znano; ljudje so jo hodili ogledovat bolj poredkoma, dasi je vstopnina bila le borih 20 novičev! Kakor smo rekli: prostor ni prikladen za takšne razstave, zlasti v Ljubljani, kjer bi ljudje vse radi imeli na sredi svoje »Zvezde«.

Da-li je kdo nakupil katero razstavljenih Germovih slik, o tem bi vedel povedati knjigotrožec Lavoslav Schwentner na Dvorskem trgu v Ljubljani, kateri posreduje v tej stvari.

Kakor čujemo, je g. Josip Germ, ki ima svoj atelier v Vodičkovi ulici št. 38. v Pragi, dobil vsled svoje razstave nekoliko naro-

si je neznatna, a glasna klika, ... le slučajno priborila nadvlado.... vemo, da večina dijaštva želi sprave in složnega delovanja na podlagi resolucij vseslovenskega shoda.... V tem pojasnilu trdite, da ste to vedeli! Sedaj pa vzemite v roko »Slovenec« št. 191, 192, 193, »Slovenskega Gospodarja« št. 35 in 36 (Dopis z Murskega polja), »Glasnik« št. 24, »Domoljub« št. 17. Ste-li v teh listih tudi pisali po gorej navedenem spoznanju? O, logika! Gospod Šinkovec, Vi se bahate, da ste iz dr. Mahničeve logične šole! Izborni učitelj — pa slabi učenci! Malo več odkritosrčnosti in skromnosti, pa manj lastne baharije — pa bomo prijatelji! Svet pa menda tudi ni tako neumen, da bi ga lahko vsakdo »farbal«! Človeku se usiljuje prepričanje, — oprostite mi, da javno izpovedujem to —, da ste prišli na shod z namenom, da ta velevažni shod na vsak način izrabite za — svojo reklamo.

Omenim naj pa še nekaj. Pred par leti so razna velevažna podporná društva zahtevala od podpirancev, da potrdijo z častno besedo, da niso člani »Save«. To je bil tedaj smrtni udarec za »Savo«.

Žal, da se v raznih člankih pozivlje na to, da naj se gmotno podpirajo le »Daničarji«. Čitajte v »Slovenec« št. 191 (Iz Kamnika) in »Slovenski Gospodar« št. 35 (Nadebudna mladež?)

Gospoda moja! pazite, kaj delate! Bojim se, da v bodoče o podeljevanji podpor ne boste merodajna nadarjenost in pridnost, temveč samo strankarsko mišljenje. To spoznavajo že najbrže mnogi dijaki, ker se ogibajo »Save«. Potem bodo nekateriki zopet ironično vpraševali: Kje je »Sava«?

G. anonimnemu pojasnevalecu pa povem (kar sem povedal že v prejšnjem dopisu), da sem umival samo narodovo čast in če misli, da je ta črna kakor zamorec, potem je pač obžalovanja vredno, če ste jo tako očrnili. Oglejte si samo članek »Im eigenen Licht« v »D. Stimmen«!

Bomo videli, da-li ostanete mož-beseda in da-li popravite, kar ste zagrešili s svojim »konsekventnim« postopanjem.

Naj ne misli nihče, da sem se oglasil proti »Daničarjem« radi njih načel! Teh se nisem dotaknil nikjer, temveč ožigosal sem samo njih silno kvarljivo taktiko in ponesrečeno postopanje na in po dijaškem shodu. Stori bi istotako, če bi bili oni tudi najhujši »liberalci«. S tem završujem, dragi čitatelji pa naj sodijo!

Ign. Šega.

Politični pregled.

Naj-li gremo v opozicijo?! Povsem nadejano in od nikogar pričakovano je to vprašanje jelo razburjati slovensko javnost. Konservativni »Slovenec« je namreč jel pritiskati na svoje poslance, naj izstopijo iz večine in naj se oprimejo taktike svobodne roke. In kakor kaže, je tudi

čil v Ljubljani in na dolnjem Štajerskem, na čemer mu čestitamo, želeči mu k temu i potrebne vztrajnosti! —

Grilee Ludovik, akademični slikar v Ljubljani, je nedavno naslikal pastelni portret ljubljanskega župana, g. Ivana Hribarja. Portret je izdelan jako marljivo, zlasti sveži inkarnat imenovanega odličnjaka je uprav živ in bister, kakeršnjega je mogoče doseči le s pastelnimi bojami.

Zdaj izdeluje Grilee oljnat portret goriškega knez nadškofa, dr. Jakoba Missije v naravni velikosti, za škofijski kapitelj ljubljanski. In v minolem postu je imenovan slikar dovršil »Križev pot« po znanih Führichovih uzorcih za župno cerkev v Litiji.

Grohar Ivan, akademični slikar v Seleh nad Škofjokloko, slika zdaj župno cerkev v Ročinjju pri Kanalu v predivni Soški dolini.

Nadalje delujejo kakor cerkveni slikarji: Ogrin in Strnen na Vrhniki in Šubič Alojz v Ljubljani.

Tudi naši kiparji: Cesar v Mozirji, Progar v Celovei, Repič in Zaje na Dunaju — imajo naročena različna nabožna in profana umetniška dela.

Kakor je videti: navzlic vsej zaspanosti na polju lepih umetnosti smemo Slovenci ipak vzklikniti z Galilejem: »E pur si muove!«

stranka pritrdila temu menenju, kajti sinočnji »Slovenec« objavlja nastopno izjavo:

»Vodstvo katoliško-narodne stranke v sporazumu s katoliško-narodnimi državnimi poslanci izreka svoje menenje:

1. Sedanji politični položaj nujno zahteva, da slovenska delegacija izstopi iz vladne večine in si pridobi s tem faksično svobodo.

2. Slovenska delegacija naj bode na vse strani neodvisna, vse svoje delovanje ureja strogo po svojih načelih.

3. V vprašanjih narodne ravnopravnosti naj slovenska delegacija tudi v bodoče postopa vzajemno z drugimi slovanskimi strankami.

4. Slovenska delegacija ne more glasovati za vladne nagodbene predloge, ker so narodnemu gospodarstvu naših pokrajin na kvar.

»Slovenski Narod« se je uprl z vso odločnostjo zahtevi »Slovenec« in dokazuje v dveh člankih, da bi bilo jako nevarno, ako bi se Slovenci ločili od večine.

Vprašanje »Naj li gremo v opozicijo?« je najbrže že danes brez pomena in ves prepir le akademične veljave, kajti vse kaže, da se državni zbor skoro zaključi zopet.

Vsakako pa treba vendar, da označimo tudi mi svoje stališče o tem načelno važnem vprašanju. To smo dolžni že zato, ker smo že te dni izrekli svoje menenje, da mi primorski Slovenci nimamo ničesar pričakovati ni od vlade ni od sedanjega parlamenta; in ker torej ni mogoče drugače, nego da se naša izvajanja tolmačijo kakor soglasje z »Slovenec«.

Pred vsem bodi opozorjeno, da smo rekli mi izrečno, da nočemo pritiskati na nikogar in da nočemo usiljevati svojih nazorov izvenprimorskim Slovincem, ali na adresu naših primorskih poslancev smo rekli, da bi bilo nezmislno, ako bi ostali v kateri-koli parlamentarni skupini, podpirajoči sedanji zistem. In pri tem ostajamo! Saj bi se smešili, saj bi klofotali v obraz sami sebe, ako bi glasovali za zistem, pod katerim se nam tako godi, kakor — se prav godi! A zakone narodni časti in samoljubja moramo slušati sedaj tem bolj, ker kažejo znamenja, da ta zistem na Primorskem ostane trajen; saj je dobil te dni svoj plačet od g. ministerskega predsednika.

Drugače stoje stvari z večino. Mi smo bili gotovo vsikdar najdoslednejši zagovorniki vzajemnosti z drugimi Slovani in smo tudi danes; tudi mi smo za to, da bi bili naši poslanci člani močne večine — večine, ki bi znala uveljavljati svojo voljo, nikakor pa ne večine, ki se daje tolažiti s »pojasnili«, kakoršno je podal te dni grof Thun radi dejstva, da slovenski in hrvatski poslanci niso bilo povabljeni na posvetovanja radi rešenja jezikovnega vprašanja in katero pojasnilo je »Slovenski Narod« natisnil celó razprtimi črkami, dodavši v posebni notici poseben poklon pred temi pojasnili. Nam pa se zde jako v ceno taka pojasnila post festum, ko ne uorejo onemu, ki jih daje, ni škodovati ni koristiti. V četrtek je pripovedoval »Sl. Narod« anekdoto o nekem potniku, ki je hotel v Rim, pa se je vozil na Dunaj. Bodi torej dovoljeno tudi nam, da napišemo tu primero:

Nekdo je priredil kosilo. Mnogo je bilo povabljenih, le jeden ne, ki je z gotovostjo pričakoval povabila. Po nesreči pa se je kuharici prevrnil lonec in kosila ni bilo. Vendar je prišel naslednjega dne oni nepovabljeni in je zahteval pojasnila, zakaj ni bil povabljen? A gospodar ga je tolažil: »Saj tako ni bilo nič, ko se je prevrnil lonec?« A nepovabljenec je menil po vsej pravici: »Pa ko bi se ne bil prevrnil lonec?! Obedovali bi bili — brez mene.«

Tako se je izgovarjal sedaj tudi grof Thun: saj ni bilo nič. A mi vprašujemo z onim nepovabljenecem: pa ko bi se ne bil prevrnil lonec, ali določeneje povedano: ako Nemci ne bi bili tako trdovratni kakor so bili?! Kje ima »Slovenski Narod« garancijo, da ne bi se določilo Bog ve kaj važnega — brez nas? Kakor rečeno: taka »pojasnila« in tolažila so jako v ceno in smo jih imeli že dovolj. Večina naj pokaže enkrat, da zahteva od vlade dejanj; naj pokaže, da se ne zaveda samo svojih dolžnosti, ampak tudi svojih pravic! Začne naj enkrat odločilno borbo proti zistemu, kajti zistem je ono, kar nas tlači! Stopi naj enkrat na konstituejonejna pota in izsili naj

tako vlado, ki bode hotela biti izvrševalka volje večine parlamenta. Za tako večino bomo vsikdar; ako pa večina ne kaže ni volje ni moči, da bi storila kraj neznosnemu stanju, potem nam je pač popolnoma vsejedno, ali so naši poslanci v večini ali ne!

K položaju. Če prav sodimo po zadnjih poročilih, je sedaj dvojno gotovo: Zginila je vsaka nada, da bi obstrukcionistiške stranke odstopile od obstrukcije in iz tega spoznanja je grof Thun hitro začel izvajati potrebne posledice: jel je miriti in tolažiti skupine na desnici, sosebno tudi Hrvate in Slovence, in je tudi, kakor vse kaže, dosegel toliko, da ne pride do nikake secesije ter večina ostane intaktna. Tudi Poljaki so pomagali miriti, kajti zagotavljali da so Hrvatom in Slovincem svojo podporo za uresničenje njih zahtev. Sicer pa pripovedujemo na drugem mestu, kako mislimo o takih pojasnilih in zagotovilih — in da mi bi hoteli enkrat videti dejanj.

Zanimiva je tudi vest, da hoče desnica predložiti cesarju pismo sožaljko; poleg te vesti se pa značilno blesti druga vest, da hočejo namreč Schönererjanci predlagati v avstrijskem parlamentu manifestacijo žalovanja po — Bismareku in hočejo zahtevati celo, da se v atriju parlamenta postavi na državne stroške kip Bismaraka.

Slednjič bi bilo beležiti vest, da se izvoli zopet prejšnje predsedništvo zbornice.

Goriški deželni zbor. Včeraj se je ta deželni zbor zaključil potem, ko je sklenil zakonski načrt, katerim se oseba dohodarina osvoboda od deželnih doklad in so se izvolili člani v komisijo za odmerjenje dohodarine in v vzkliceno komisijo. Slovenski poslanci — zvesti storjenemu sklepu — niso došli v sejo. Sklepčnost je omogočil knez nadškof. To dejstvo je »Piccolo« v povod, da govori, kakor da je knez nadškof neprijetno iznenadil Slovence, pustivši jih na cedilu. Laško glasilo dreza tudi vlado v rebra, češ, vidiš kako lahko uženeš, ako le hočeš, Slovence! v kozji rog! O dragi, kaj meniš, da vlada ne ve, kako »kiso« ker nedosežno grozdje je to! Zato je zaključila modro deželni zbor in sedaj je razočaran menda v resnici — »Piccolo«.

Domače vesti.

Novolmenovani dvorni svetnik na namestništvu v Trstu, Teodor Schwarz, je danes položil prisego v roke g. namestnika. Gospod dvorni svetnik je že nastopil svojo službo.

Tudi »Rdeči prapor« se je pridružil zopet našim obrekovalcem.

V svoji številki od 20. septembra piše namreč ozirom na zadnje izgrede mej drugim tudi sledeče:

»Mi kot Slovenci protestujemo odločno proti škandaloznemu zavajanju našega naroda proti bestijalnosti teh izgrediv in pokazati hočemo, da ne stoji ves slovenski narod v taboru tega zverinskega šovinizma.

Ljubeč svoj lastni narod, ne sovražimo nikogar družega; boreč se za svoje jednako pravo hočemo, da je tudi drugi vsi drugi uživajo. In kadar se borimo, tedaj je naš boj naperjen proti izkoriščanju in poneumnjevanju, ne pa, nikdar in nikjer ne proti onim, ki z nami trpe, ki morajo kakor mi v potu svojega obraza služiti svoj borni vsakdanji kruh.

Pobožnosti ste učili naše ljudstvo? Vero mu rešujete? Fej nad tem hinavstvom! Vera Vas uči ljubezen do bližnjega, vi pa **navajate ljudstvo**, da kriči svojemu bližnjemu »morte!« Vi ste sovražniki naroda, Vi njegovi **zapeljivci, Vi ga izdajate — barbarstvu, divjaštvu, bestijalnosti!**

Ne, ti izgrediv ne padajo na slovenski narod, mi kot del tega naroda protestujemo proti tem škandalom. Oni padajo na volkove v ovčjih kožah, ki hlinijo ljubezen do naroda, pa so samo tega naroda zlodiji, tega naroda hudi duh. Vas zadene odgovornost pred zgodovino!«

Da pa ne bode dvombe, na čegav naslov da so napisane te zatožbe, je vskliknil »Prapor« že popred:

»Toda pri teh izgrediv se je pokazalo, kakor pri vseh nacijskonalnih kravalih, kar jih je bilo zadnjih let v Avstriji, kam vodijo »nacijskonalni voditelji« ljudstvo.«

Zastoj iščemo besede, da bi primerno označili tako..... ne, ostanimo hladni in povejmo uredništvu »Praporja«: prečitajte članek »Ministerski predsednik grof Thun in izgrede na Primorskem« v zadnjem izdanju našega lista; primerjajte potem tam navedeno golo resnico z zasmehovanji, ki ste jih napisali na našo adresu; sočite potem po svoji vesti — ako je imate kaj — in gotovo pogodite sami, kakova sodba bi bila primerna za tako početje. Ako bi se hoteli vi dalje malec pobaviti z gospodarskimi in pridobninskimi razmerami v naši pokrajini, mesto da koncentrujete vse svoje misli za posnemanje nemških vzorcev in da uredbo socialističnega gibanja na Nemškem natezate na Prokrustovo postelj naših povsem drugačnih razmer; ako bi se hoteli malo baviti z bedo našega ljudstva, mesto da vedno premlevate nepraktične in tudi po velikem delu neizvedljive socialistiške teorije; ako bi hoteli razumeti, koliko materialne škode je trpelo že naše ljudstvo vsled slavofočne politike gospodovalne italijanske stranke na Primorskem; ako bi hoteli verjeti, da se v namen, da oi naše ljudstvo propadlo narodno in politično, zatira isto uprav infernalno brezčutnostjo tudi v gospodarskem pogledu; ako bi hoteli računati, koliko neizmerne škode povzročajo svojim brezobzirnim in ciničnim postopanjem n. pr. dožotski ribiči našim siromašnim domačim ribičem: potem bi vam morda zasvitalo v glavi, kar bi vas moralo tudi ganiti v srečo: da je nastopanje proti italijanskim delavcem **bolj** pojav **socialnega**, nego pa **narodnega**! vprašanja! In tako bi bilo koristno za vas, ako ste res to, za kar se izdajate: socialistiška stranka.

Lepo je in hvalevredno, ako kažemo sočutje do vsega sveta, ali tako sočutje se nam gabi, ako vstric poleg njega koraka brezčutnost do ekzistenčnih pogojev svojega najbližjega!!

Govorili smo. A ker že »Rrdeči prapor« bruha na nas »bestijalnost«, »zverinstvo«, »zlo-deje«, »barbarstvo«, »divjaštvo«, in ako je res, da zasluži vse te sramotilke oni, ki narodno čuti, potem bodi zabeleženo tu da je bil nekdo, ki ima precej besede v vašem taboru, do nedavno, do zaključka svojih zagrebskih časov, torej notri v svoja zdrela možka leta, ko je moral vedeti, kaj dela, tudi: »naroden«, torej bestija, zver, zlodej, barbar, divjak in zapeljivec naroda.

Za zaključek še jedno. Čujte! Ako bi narodni voditelji in zlasti duhovniki hoteli res to, kar jim podtikate vi, potem bi bili progressovska gospoda — in morda tudi vi, ki se v takih usodnih trenotki pridružujete obrekovalcem našega naroda, — doživeli zadnje dni prav gotovo — najgroznejših časov. Ali mi, ne le da nismo hoteli, marveč smo napeli vse sile, da ni prišlo do tega, in ljudstvo nas je tudi ubogalo, na čemer mu bodi tu izrečena najprišernejša zahvala. In tako moremo beležiti golo resnico, da izgrede v mestu niso zasnovali Slovenci — o tem, kako je prišlo do teh izgrede, bode morda govor na drugem mestu —, da v okolici sploh ni bilo izgrede in da med vsemi zaprtimi je le jeden zaveden Slovenec, in še ta je šel na led po svoji lahkomišljenosti.

Tako smo postopali mi — barbari.

Kedo izliva? Pišejo nam: V ponedeljek dne 19. t. m. je šel neki Slovenec, delavec, mirno po ulici »delle Legna«. Tam je srečal par delavk. Vstavil se je, da bi se porazgovoril z njima. Razpravljali so o zadnjih demonstracijah, ko se je Italijan vpilo »fora« i. t. d. Hkratu ga je obkročila družba lahon-skih »gospodov«, katerih jeden je udaril našega delavca tako močno, da se je le-ta zgrudil na tla! Videči to kanibalsko postopanje, se je neki slučajno mimodošli drugi delavec potegnil za napadenega, ter je ozmerjal šarlatane v gosposki obleki, vsklik-nivši jim, da tako se dela z divjo živino, ne pa z človekom.

Liki lačni levi so planili olikani gospodje tudi po tem delavcu, ga pretepali, a ko je siromak začel kličati na pomoč, so se lahončki poizgubili, toda ne vsi! Par njih so prijeli reveža, češ, da oni se ne bojé stražarjev in tirali so ga z došlimi stražarji na policijo.

To je dogodek kakor mi ga je povedal očevidec in nesramna laž je vse ono, kar so pisali »Piccolo« in drugovi o tem dogodku.

Tako, vidite, oni nas pretepajo najprej, potem nas pa tožijo, da smo mi napadalec (!), ker dobro vemo, da se jim verjame!

Pomislite, kaj bi bilo, da se slučajno kaj takega prigodi par našim, ki so bolj gorki!

Krivi pa smo le mi! Mi izživamo, mi ščuvamo, mi smo nemirni živeli, katerega treba na uzdi držati; oni pa so vsi dobri, krotki in mirni!!!
Odin.

Kdor zna, pa zna! Pišejo nam: Sinoči sem bil na lesnem trgu in sem opazoval, kako sta se dva sina avite kulture prepirala na javnem trgu in — tepla.

Prišel je stražar. Takoj se je nabrala množica radovednežev, kar pa ni najmanj oviralo naših junakov Eden njiju, »grozno« srčen, je naslovil do drugega nastopno najuljudnejše povabilo: »Pojdiva kam, kjer ni stražarjev in ljudi, tam ti razbijem glavo (!)« In odšla sta po novi ulici, prepirajoča se mej saboj.

Kar naenkrat je prišla navadna patrolja, ki je vstavila junaka, vprašaje ju, kaj da imata in kaj da je bilo sploh? Odgovor je bil: Tu gori na trgu sta se dva tepla, a midva sva mirila, ker je bilo nevarno, da bi se ona dva poškodovala (!). Ako ne verujete nama, vprašajte stražarja, stoječega tu gori (!!!) — Tema dvema treba priznati prvenstvo, kaj takega Slovenci ne znamo in nočemo znati! Oni so pa vedno — nedolžni! Očevidec.

Na pomoč našim dijakom! Narod brez mož-voditeljev je mrtev. Kako živo potrebujemo pa ravno mi ob obrežji Adrije naraščaja lastne narodne inteligence, nam je vsem znano. A kdo naj odpo-more tej potrebi drugi, ako ne šola? In res vidimo, da se naši rodoljubi v zadnjem času kaj zelo zanimajo za naše šole, zlasti za srednje zavode. Poprša se, koliko dečkov je prestopilo na srednje šole, so-li nadarjeni, ima-li narod česa pričakovati od njih? Toda vprašajmo se: Bode-li naši učeci mladini kaj koristilo to zanimanje? Pomisliti nam je, da mnogo naše mladine prihaja iz revnih kmečkih hiš in iz siromašnih delavskih krogov.

Pravo zanimanje za te naše dijake kazalo bi se torej le v tem, da jim poklonimo gmotne podpore.

In res. Prav letos je mnogo naših dečkov prestopilo na gimnazij, med njimi lepo število prav nadarjenih.

A ti dijaki so siromaki. Teško bo torej starišem, da bi jim preskrbeli potrebnih stvari za šolo, v prvi vrsti knjig. In res čujemo, da so nekateri v zadregi radi nabave knjig; nekateri so izstopili; nekateri mislijo izstopiti, ker se jim ni nada izpolnila, da dobijo knjige brezplačno iz ubožne šolske knjižnice.

Rodoljubi! Mari bomo gledali malomarno, da nam naši dečki zapuščajo gimnazij, za katerega smo jih usposobili s težavo?! Prihitimo jim na pomoč — vsak po svojih močeh — z malo podporo, da zberemo znesek, katerim jim nabavimo knjige. Rojaki, prosimo Vas!! (Denar naj se blagohotno izroči preč. g. Juliju Warty, župnišče nov. Sv. Antona).

Odbor tržaške »Kmetijske družbe« bode imel svojo redno sejo v torek dne 27. t. m. zvečer ob 7. uri v svoji pisarni ulica Geppa št. 14, I. nadstropje.

Opozorjamo naše narodno občinstvo na jutranjo veselico na Frdeniči pri sv. Ivanu pri Trstu. Kdor le more, naj le pohiti gori! Posebno pa še, ker je čisti dohodek namejen za dijaški fond.

Ubogi kmet! Iz Pazina nam pišejo včerajšnjega dne: Danes je zadela Pazinsko okolico nesreča, kakršne ni pričakoval nikdo. Ob 6³/₄ pop. je začela padati toča, ki je v kratkem času uničila skoro vse grozdje. Kmetje, ki so veselijem gledali v bodočnost, vidijo, da bode tudi sledeče leto žalostno za njih, kakor je bilo prejšnje. Zadnje leto so trpeli v rokah oderuhov, ki so jih tlačili brez vesti, a tudi letos ne bode dosti bolje.

Toča je bila debela in tudi debelejša nego oreh. Lahko si je misliti, kako je oklestila vse. Kmetje so vsi v največji žalosti in tužnim srecem pobirajo ostanke, kolikor jih je pustila grozna šiba božja. O tužna Istra! Ubogi kmet!

Današnji »Pensiero Slavo« je bil zaplenjen radi več sestavkov in — kakor se nam poroča — tudi kakih, ki so bili ponatisnjeni iz drugih nekonfiskovanih tržaških listov. Čudna so pota avstrijske cenzure!

Anarhista je zalotila predsinočnjem tržaška policija v uradniku tvrdke Brüll Franu Vidmarju

iz Rojana. Hišna preiskava da je dala podlago menenju, da je Vidmar res anarhist.

Radi žaljenja Njeg. Veličanstva sta stala včeraj pred dež. sodiščem 43-letni kmet Ivan S. iz okraja podgrajskega in 57-letni A. M. iz Milj. Dobila sta po 6 mesecev ječe.

Policijska vest. Peter R., 56letni trgovec iz Kočevja, je bil aretiran včeraj 8. uri zvečer na Belvederju radi razgrajanja. Ko so ga peljali v stražnico je kričal in grdil stražarje z različnimi psovskami in je raztrgal srajco enemu stražarju.

Loterijske številke dne 24. septembra:

Trst	71	1	6	20	11.
Linz	59	23	14	12	8.

Različne vesti.

Za bicikliste je ravnokar izdala knjigarna G. Freytag & Berndt na Dunaju VII/1, umesten zemljevid z naslovom »Trst in Benetke« (od Vidma do Zagreba), na katerem so zaznamovane vse proge med mesti: Benetke, Belluno, Videm (Italija), Ljubljana, Celje, Zagreb, Reka, Pulj, Trst — torej čez Kranjsko v Trst in Benetke. Na karti so tudi označene zanimive in znamenite točke — Postojnska jama, Cirkniško jezero, podzemeljske jame pri Škocijanu, Opatiji, itd. z cestami k istim. Cena je 80 kr., na japonskem papirju 1 gld. Lično delo priporočamo vsakemu kolesarju, kakor tudi druge jednake karte, ki jih ima v zalogi rečeno založništvo.

Italijanskih delavci na Nemškem izzivalci izgrede. V mnogih rudokopih v Šleski (pruski) odpustili so italijanske delavce dolže jih, da so izzivalci izgrede. — V Berlinu je dospelo že več takih delavcev, ki so sedaj na cesti. Da ne bode mislil gosp. državni pravdnik, da hočemo hujskati, opažamo, da tako pišejo iz Berlina včerajšnjemu »Independentu«.

Brzjavna in telefonična poročila. (Zadnje vesti.)

Dunaj 22. (Izv. brzjav.) V sinočnji seji parlamentarne komisije desnice so poslanel Povše, Ferjančič in Spincič razložiti pritožbe Slovencev in Hrvatov. Načelniki vseh klubov so proglasili vzajemnost in obljubili podporo. Ministerski predsednik je dal pojasnila in obljubil zboljšanje v marsičem.

Dunaj 24. »Wiener Zeitung« prijavlja cesarski reskript, naslovljen na FML F. Brezevickija, kateri — kakor znano — je bil v spremstvu pokojne cesarice. Zahvaljuje se istemu na službovanju, mu podelja cesar red železne krone prve vrste. V drugem dekretu se zahvaljuje cesar grofici Harrach, ki je bila šla po truplo pokojne cesarice v Genevo. Nadalje se zahvaljuje cesar majordomu grofu Bellegarde ter podelja Elizabetin red prve vrste dvorni dami grofici Festetics in predčitalki Ferenczy. Slednjič je podelil cesar Fran Josipov red prve vrste predčitalcu pokojne cesarice, Barkerju, ter različna odlikovanja drugim osebam spremstva pokojne cesarice.

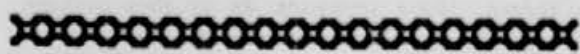
Dunaj 24. Danes so imeli posvetovanje načelniki skupin leve, ki so se zbrali v velikem številu. Tudi krščanski socialisti so bili zastopani na tem posvetovanju. O teku razprave in o morebitnih sklepih ni prišlo še ničesar v javnost.

Dunaj 24. V Praterju je prišlo danes do kudega spopada med Slovaki in Italijani. Policija je le težko preprečila hujših izgrede.

Reka 24. I. Dunaja poročajo, da so tam zaprli radi proslavljenja anarhističnih činov več oseb. Od istih sta dva iz Reke in eden iz Zagreba. Pri njih so baje našli proglasov proti Nj. Veličanstvu cesarju, ter proslavljajočih zadnji anarhistični zločin.

Pariz 24. Komisija za revizijo procesa Dreyfus je že storila svoje sklepe. Zdi se, da se ista izreče za revizijo. Zagotovljajo pa, da je ministerski predsednik Brisson proti sklicanju zbornice radi te stvari, ker smatra vprašanje o reviziji kakor nov čin vlade.

Madrid 24. Očijelne brzjavke s Portorico potrjujejo, da so Španci dne 20. t. m. jeli ostavljati otok.

IVAN JANČAR

mehanic-dentist

se je preselil v ulico **Ponte della Fabbra št. 2, II. n.** na oglu »Torrente« in »Piazza delle legna«.

Izdelovalnica zobov in umetnega zobovja od kavčeka ali zlata, brez »neba«, po francoskem sistemu. Obnavljanje zobov se izvršuje v šestih urah; poprava pa v treh; cene po dogovoru.

Vlaganje zobov brez vsake bolečine.

PRISTEN

Cena savaža 25 kn. (50 vložev)
vsebins 500 gramov.

Kathreiner
Krajčeva sladna kava
v gostinih zvezah
Kathreinerjeve tovarne za sladno kavo
Dunaj-Monako

V svojo lastno korist naj zahtevajo in jemljejo kupovalci le take izvirne zavoje.

Jakob Klemenc, zaloga manufakturnega blaga

v Trstu, ulica sv. Antona št. 1.

priporoča častitim svojim odjemalcem svojo prodajalnico, preskrbljeno z vsemi manufakturnimi predmeti, zvezano s krojačnico za gospode.

Sokolska obleka kompl. gl. 23.—

Čevelj nepremočljiv od 10 do 16 gl.

Velik izbor

suknena in bombažna blaga za moške obleke, srnje iz žide, volne, lawn-tennis, platna itd., zapustile, ovratnikov, perila za moške, ovratnice v vseh barvah in formah, nogavice, rut, jopice vseh vrst posebno za turiste in kolesarje, modnih predmetov, rokavice iz nitij in kože, dežnikov in solunčnikov.

Povodom svečanosti jubileja Njegovega Veličanstva velik izbor narodnih in avstr. zastav, transparentov z avstrijskim orlom

po najnižjih cenah.

Na zahtevanje pošiljajo se uzorci vseh vrst z dotičnimi cenami, poštne prost.

Mali polski dar — donu na altar!

Za blaga dobi omenjena družba in »teroda«, kajti čisti dobitek od razprodaje pa »odpustite« tudi našo kobilico sv. Cirila najboljši od vseh poznanih kobilic; ob enem koristite najbolj samir sebi, ker iz izdelka je kava družbe sv. Cirila in »teroda«. S tem zahtevanje povod in kupite vedno le **Slovenske gospodinje, pozor!**

Kašelj, hripavost in prsni katar

ublažuje in zdravi

»planinski zeliščni sok« iz »Deželne lekarne pri Mariji Pomagaj« M. Leusteka v Ljubljani.

Cena 1 steklenice 50 novč. Razpošilja se z obratno pošto najmanj 2 steklenici.

Gospodična,

vešča slovenskega in nemškega jezika, zmožna podučevati v obeh jezikih, želi vstopiti takoj v dobro hišo kakor vzgojiteljica. Ista prevzame tudi mesto ključarice.

Ponudbe je pošiljati pod »Marija 1800« poste restante glavna pošta.

Emeri

so posode za hišo, hlev, vrt, polje, vinograd, delavnico, tovarno, ladijo i. t. d. — namesto škafov, brentačev, vrčev, putrhov i. t. d.

So zmiraj pripravljene za rabo, so trdne, trajajoče, lične, lahke in bolj pripravne za vsako delo nego druge posode.

Dobivajo se na debelo in na drobno v delavnici tvrdke

Schivitz & Comp. v Trstu,

v ulici Commerciale (trgovinska ulica) št. 11 in na drobno tudi pri raznih trgovcih tu in na deželi. Prospekte z ceniki se razdaja in pošilja radovoljno brez stroškov.

Alojzij Progar, akademični podobar

(Atelier v Benediktinskem samostanu),

izdeluje po svojerodnih načrtih, osnutkih in modélh: oltarje, tabernakelne, prižnice, krstilnike ter vsakovrstne cerkvene podobe od lesa in marmorja, katere reči tudi zajedno poslikuje in pozlačuje. Takisto izgotavlja portrete po živih uzorcih, nagrobne spomenike s posamičnimi kipi ali z umetno sestavljenimi skupinami in vzvišeninami od preprostega kamna do dragocenega kararskega marmorja in to povsem vestno, pošteno in pristno.

Pomada Phönix.

Odlikovana na razstavi za zdravljenje in postrežbo bolnikov v Stuttgartu l. 1890., priznana od zdravnikov in s tisoči zahvalnih pism.

Jedino obstoječe, resno in neškodljivo sredstvo, za doseg lepih lasi pri damah in gospodin, odstranjuje takoj izpadanje las in prihlaj; ter vzgaja pri jako mladih gospodin močne brke.

Garantira se za vseh in neškodljivost, 1. onček 50 nč., po pošti ali povzetju 60 nč.

Hoppe K., Dunaj, I. Wipplingerstrasse 14

Jako pripravna žepna knjižica, se za potrebo ter posebno za potovanje, naglo in brez učitelja priučiti nemščini, je slovensko-nemški:

„Slovarček“

in za angleščino pa slovensko-angleški

„Anglež“,

po 55 nč. komad, poštne prosto povsod, dobi se pri izdajatelju **Jos. Paulin v Ljubljani**, Marijin trg št. 1, kakor tudi v mnogih knjigarnah.

Odlikovan

fotografski atelier!

Acquedotto h. št. 25.

Usojam si, naznaniti sl. občinstvu, da sem na **Acquedottu št. 25** odprl svojo filijalko. Atelier je urejen modern o in preskrbljen aparati najnovejšega sistema. Fotografije v vsaki obliki do naravne velikosti na papirje vsaki obliki do naravne velikosti platin itd. itd. Izdelovanje natančno, dovršeno. Cene kolikor sploh možno nizke. Posebno se priporočam v izdelovanje skupin rodbinskih in drugih; reprodukcij po vsaki, tudi že obledeli fotografiji, oljnatih slik, akvarelov; fotografij v naravnih barvah. — Kdor se hoče prepričati, naj blagovoli osebno obiskati moj atelier in si ogledati tam izložene slike! Atelier je na **Acquedottu št. 25**

Anton Jerkič,

odlikovan fotografski atelier.

V Gorici:

na Travniku 11.

V Trstu:

na Acquedottu 25.

Carl Greinitz Neffen,

Na Corsu št. 33.

podružnica Trst.

Plazza della Legna 2.

Železo in razno železno blago na drobno in na debelo.

Priporočajo svojo dobro sortirano zalogo

predmetov za stavbarstvo,

traverze, zaklepe, železo za kovače in facon, stare železnične šine, držaje in ograje, vodnjake, pumpe, železne cevi in take iz vlitenga železa, vse tehnične predmete, popolne naprave kopelji-in stranišč, peči in štedilna ognjišča, kuhinjsko, namizno in hišno opravo, železne meble in pred ognjem varne blagajne, nagrobne križe in obgrobnje ograje, orodja za vsako obrt.

„THE GRESHAM“

angleško zavarovalno društvo na življenje v Londonu.

Aktiva društva do 31. decembra 1897. Kron 159.997.579.—

Letno vplačilo premij in obresti do 31. decembra 1897. » 28.823.375.—

Izplačana zavarovalnina in obresti od obstanka društva (1848.) » 343.860.067.—

V letu 1897. izdanih 7468 polie za glavnicu od » 67.331.351-91

Prospekti, ceniki in v obče vse druge informacije dopošljejo se vsakemu na pismo vprašanje od niže imenovanega zastopstva, katero dopisuje v vseh jezikih.

Glavno zastopstvo v Trstu.

Via del Teatro št. 1, „Tergesteo“ Scala IV.

Iščejo se dobri agentje, zastopniki in potovalci.